

Лекція 19. Одягова фурнітура. Оздоблювальні матеріали

Зміст лекції

1. Види фурнітури, характеристика, призначення фурнітури.

2. Асортимент матеріалів для оздоблення швейних виробів.

1. До одягової фурнітури відносять ґудзики, гачки, петлі, пряжки, кнопки, застібки.

Ґудзики призначені для застібання та оздоблення швейних виробів. Їх виробляють способами:

- механічним — вирізанням із дерева та природних матеріалів;
- штампуванням — вирубуванням із листового металу;
- пресуванням — формуванням ґудзиків із порошку в прес-формах під дією високої температури й тиску;
- плетенням — із оздоблювальних шнурів, тасьми, ниток;

За призначенням ґудзики поділяють: на пальтові (26 мм і більше); костюмні (20...25 мм); платтяні (12 мм і більше); брючні (14...17 мм); сорочкові, білизняні (10...19 мм); форменні (14, 18, 22, 24 мм).

За формою ґудзики бувають: круглі, овальні, циліндричні, фігурні тощо;

За характером поверхні лицевого боку: гладкі, рельєфні;

За способом кріплення до одягу: з 2, 4 наскрізними отворами, з вушком для пришивання;

За кольором: чорні, білі, кольорові, з декоративними ефектами, з імітацією перламутру, перлів;

Металеві ґудзики, виготовляють штампуванням з м'якої сталевий стрічки, такі ґудзики характеризуються міцністю та хімічною стійкістю; бувають пальтові, форменні, дитячі та оздоблювальні.

Дерев'яні ґудзики виготовляють із деревини клена, берези, бука; не дуже міцні, під дією вологи втрачають форму й блиск, придатні лише для верхнього одягу.

Рогові ґудзики (з рогів і копит) бувають натуральних кольорів або фарбовані в чорний колір, використовуються для верхнього одягу. В

гарячій воді ґудзики розм'якшуються, втрачають форму, погано шліфуються.

Кістяні ґудзики, вироблені з кісток, стійкі до температур, достатньо міцні, але з часом жовтіють і ламаються.

Перламутрові ґудзики, виготовляють із раковин моллюсків, такі ґудзики мають відповідний блиск, стійкі до вологи, температур, до дії кислот і лугів, але не дуже міцні, ламаються. Застосовують перламутрові ґудзики для білизняних, блузочних, сорочкових швейних виробів.

Скляні ґудзики виробляють пресуванням, можуть бути різнокольоровими, прозорими, їх використовують для білизни, оздоблення суконь, блуз. Недолік скляних ґудзиків полягає в тому, що вони ламаються.

Прес-порошкові амінопластові ґудзики бувають як прозорі, так і фарбовані в різні кольори. Вони міцні, стійкі до вологи, до дії високих температур і кислот, однак недостатньо стійкі до дії лугів; найчастіше їх застосовують для верхнього одягу.

Акрилатові ґудзики (з оргскла) прозорі, різноманітних кольорів, міцні, світло-, водо- й морозостійкі. Мають недостатню хімічну стійкість і термостійкість (при 60 ° С акрилат розм'якшується). Ці ґудзики бувають різними за формою, розміром і призначенням.

Фенопластові ґудзики характеризуються високою міцністю, стійкістю до води й кислот, мають достатню термостійкість (100 °С), не стійкі до дії лугів і окисників. Використовують ці ґудзики для пальт, костюмів, суконь.

ґудзики з полістиролу та співполімерів хімічно нестійкі, їх теплостійкість — 60...70 °С, здебільшого їх використовують для верхнього одягу.

Останнім часом для виготовлення ґудзиків застосовують поліамідні, поліефірні смоли, поліпропілен. ґудзики, виготовлені із цих матеріалів, мають відповідну хімічну стійкість, теплостійкість (110 °С) і використовуються для легкого плаття, верхнього одягу, білизняних виробів.

Вимоги до ґудзиків: Ґудзики, призначені для застібання та оздоблення одягу, мають бути правильної форми, відповідних розмірів, без подряпин, тріщин, плям, з гладкими краями, із симетрично розташованими, однаковими за розміром отворами (рис. 30, 1-4).

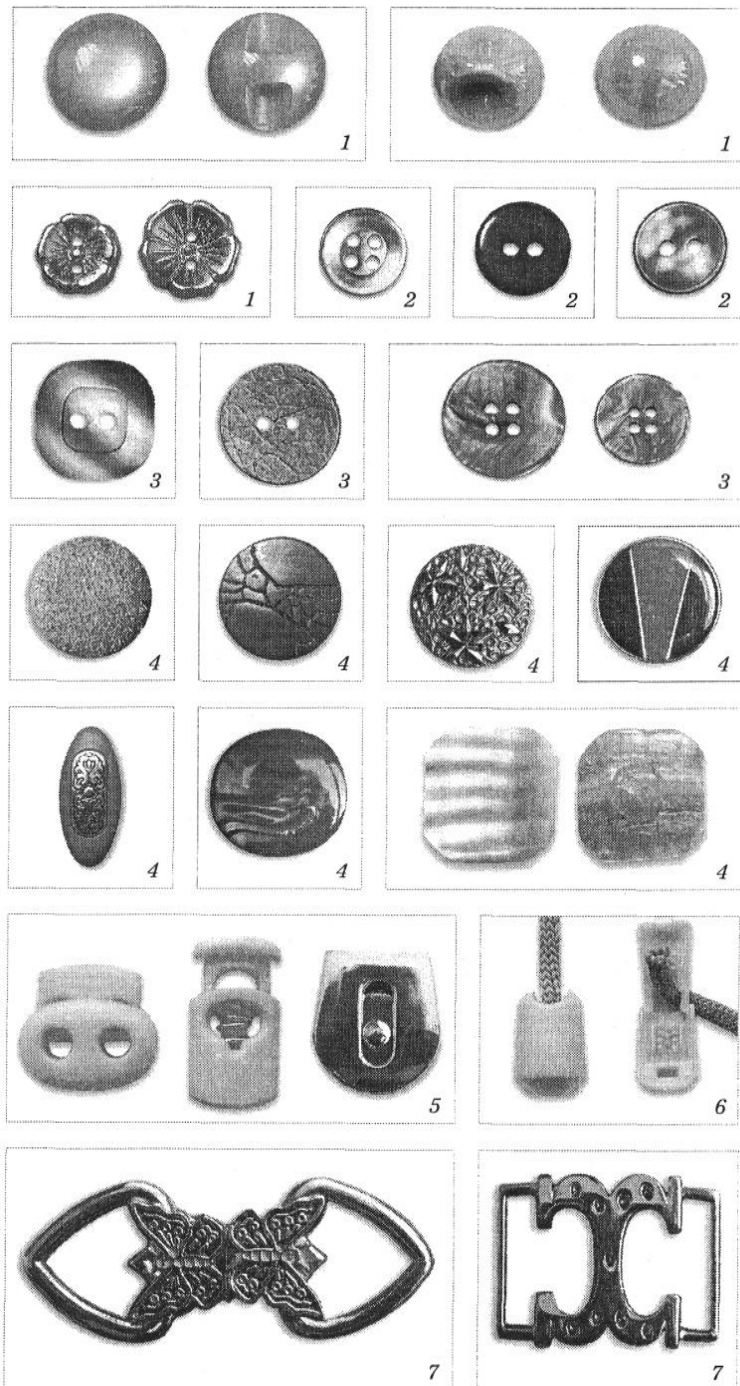

Рис. 30. Одягова фурнітура

- 1) платтяні декоративні ґудзики; 2) сорочкові ґудзики; 3) костюмні ґудзики; 4) декоративні ґудзики; 5) карабін для шнура;
- 6) наконечник для шнура; 7) пряжки декоративні.

Гачки й петлі виробляють із сталевого або мідно-цинкового дроту; щоб захистити від корозії, їх лакують, оксидують, нікелюють або посріблюють. За призначенням і розміром гачки бувають таких номерів: № 2 (шубні) довжина гачка 24 мм, № 3 (пальтові) — 20 мм, № 5 (для плащів, кителів, гімнастерок) — 16 мм, № 6 — 11 мм, № 7 — 9 мм. Гачки №№ 6, 7 (для жіночих суконь і блуз) мають спеціальний фіксатор, який запобігає їх розстібанню. Гачки й петлі для штанів бувають дротові або штамповані, зі сталевोї полірованої стрічки і також мають антикорозійне покриття (рис. 31. 1). *Вимоги до гачків та петель*: гачки та петлі повинні мати правильну форму й розміри відповідно до номера, рівну, гладку поверхню, без корозії.

Пряжки для штанів виробляють зі сталевोї стрічки штампуванням; щоб захистити від корозії, їх лакують або оксидують. Пряжки для пальт, суконь інших виробів верхнього одягу виготовляють з відходів пластмас способом пресування або лиття під тиском. По формі пряжки виробляють у вигляді прямокутної рамки, круглої, овальної або іншої, з перекладиною посередині. Розміри пряжок можуть бути різними (рис. 30, 7).

Кнопки складаються з основи з виступом і головки із заглибленням; при застібанні кнопок основа фіксується у заглибленні головки.

Виготовляють з латуні (нікельовані, посріблені), сталевोї стрічки (лаковані) або пластмаси. Розмір кнопок визначається їх діаметром (мм), становить 5, 7, 9, 18 мм. Їх використовують для застібання різного одягу (рис. 31, 2).

Застібка - блискавка складається з двох бортових бавовняних або шовкових стрічок, по одному краю яких розміщені ряди металевих або пластмасових ланок. В кінці застібка має обмежувач ходу, розстібається за допомогою замка. Застібки випускають роз'ємними та нероз'ємними. Металеві деталі застібок мають бути нікельованими або хромованими, а пластмасові — з лаковим покриттям. Залежно від ширини замкнутої стрічки застібки поділяють на такі види: особливо дрібна (до 3 мм);

дрібна (3...5 мм); середня (5...7 мм); велика (7...10 мм); дуже велика (10 мм і більше). Застібки мають бути блискучими, без плям, іржі. Замок повинен з'єднувати застібку плавно й вільно, швидко (рис. 32).

Текстильна застібка («Велкро») являє собою роз'ємне з'єднання, яке складається з двох міцних стрічок. Лицева поверхня однієї стрічки утворена петлями з поліамідних монониток, а лицева поверхня іншої - гачками. При з'єднанні двох стрічок гачки входять в петлі і виникає швидке та міцне зчеплення. Роз'єднання стрічок потребує значного зусилля. Текстильні застібки використовують при виготовленні дитячих, спортивних та молодіжних виробів, для застібок у взутті.

Рис. 31. Одягова фурнітура

1) гачки та петлі; 2) кнопки; 3) болт джинсовий;

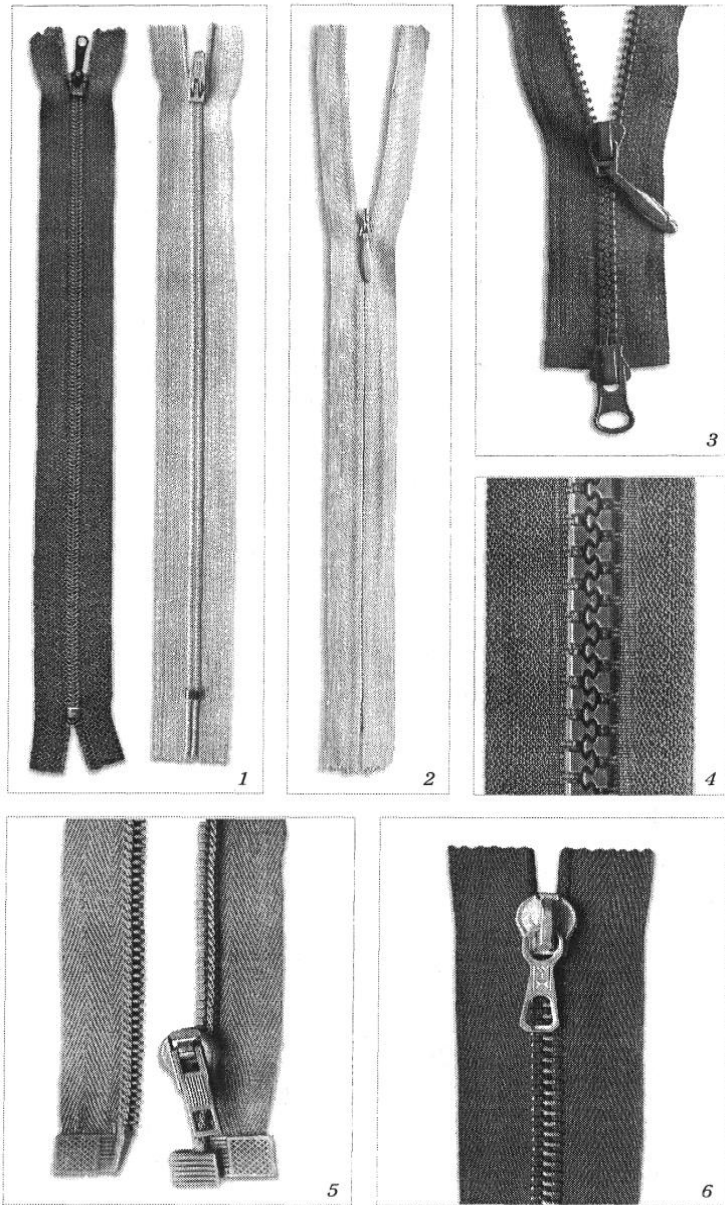

Рис. 32. Одягова фурнітура

- 1) тасьма – блискавка нероз’ємна; 2) потайна тасьма - блискавка;
- 3) тасьма – блискавка роз’ємна; 4) тасьма – блискавка оздоблювальна;
- 5) тасьма – блискавка із пластмасовими ланками;
- 6) тасьма – блискавка із металевими ланками

2. Асортимент матеріалів для оздоблення одягу досить різноманітний: це *стрічки, тасьма, шнури, мереживо, гіпюр, шитво, бісер, стеклярус*, та інші. З метою оздоблення швейних виробів використовують матеріали, які відрізняються від основного матеріалу фактурою, кольором, оздобленням: це трикотажні полотна; штучна та натуральна шкіра і

замша; хутро; різноманітна фурнітура; вишивальні нитки; металеві та металізовані нитки.

Вимоги до оздоблювальних матеріалів: матеріали для оздоблення повинні мати сучасне оформлення, високі показники якості (міцність, гнучкість, стійкість фарбування, достатню формостійкість та довговічність), відповідати за оформленням та властивостями основному матеріалу, надавати виробу закінчену стильову виразність та виразний зовнішній вид.

Стрічки - це тонкі ткани смужки різної ширини, які виробляють на ткацьких верстатах полотняним, саржевим, атласним, ворсовим та іншими переплетеннями. За волокнистим складом стрічки можуть бути однорідними (бавовняними, лляними, віскозними, капроновими, ацетатними) та неоднорідними. В оздоблювальних стрічках можуть використовуватися металеві нитки. Лицева поверхня стрічок може бути гладкою або рельєфною. Об'ємність та рельєфність надають стрічкам текстуровані нитки та рельєфні ткацькі переплетення, нитки спандексу, які стягують стрічку, надають їй ефект гофре. За забарвленням стрічки бувають гладкофарбованими, строкатими, з кольоровими малюнками, отриманими флокіруванням (рис. 33, 6). Асортимент стрічок поділяють на оздоблювальні, докладні, одяговодопоміжні. Оздоблювальні стрічки - Атласна стрічка – виготовляють із віскози атласним переплетенням, різної ширини. Оксамитова стрічка – виготовляють із коротким, щільним ворсом, із штучного шовку, різної ширини. Національна стрічка - виготовляють із різної сировини, жакардовим переплетенням із візерунками, що імітують національну вишивку. Серед докладних стрічок найбільш поширені корсажні, корсетні, взуттєві, гардинні, для штанів. Корсажну стрічку виробляють переважно з бавовняної або змішаної пряжі полотняним чи комбінованим переплетенням, гладкофарбованою, пістрявотканою, суровою, дуже апретованою. Ширина стрічки — 40...60 мм. Корсажну стрічку використовують у поясних виробих (штанах, спідницях) для жорсткої прокладки в поясі (рис. 34, 8). Корсетна стрічка,

отримана з бавовняної або змішаної пряжі в поєднанні з гумовою ниткою або ниткою спандекс полотняного переплетення, шириною 110... 130 см, використовується для виготовлення предметів жіночого туалету. Стрічку для штанів виготовляють саржевим переплетенням, із бавовняної пряжі з одним потовщеним краєм, завширшки 15... 17 мм, застосовують для зміцнення нижніх країв штанів. До одяговодопоміжних стрічок належать еластичні, підв'язувальні, бандажні та інші стрічки. Еластичні стрічки виробляють різними переплетеннями із віскози, капрону, бавовни із гумовими нитками, нитками спандекс для забезпечення еластичності. Ширина стрічок — 18...20 мм. Призначені для білизняних виробів, плавок, купальників, спортивних костюмів.

Тасьма — це вузька смужка, отримана в'язанням або плетенням із однієї системи ниток, що переплітаються під кутом 45°. Внаслідок такого розміщення ниток плетена тасьма розтяжна в будь-якому напрямку, добре облягає краї деталей і настрочується на виріб будь-якими вигинами (рис. 34, 3-5). Залежно від волокнистого складу тасьма буває бавовняна, напівшовкова, шовкова, вовняна; за оздобленням — сурова, вибілена, гладкофарбована, багатоколірна; за призначенням — оздоблювальна й докладна (рис.33, 1-4, 7). Найбільш поширені такі види оздоблювальної тасьми: фасонна (з різних видів сировини), "змійка" шириною 5,5 мм, "косичка" — 2 мм, "ялинка" — 3 мм, фігурна (з віскозних ниток), зигзагоподібна хвиляста тасьма "в'юнчик" з віскози, бахрома. Серед докладних видів тасьми найбільш поширені одягова, еластична. Одягову тасьму виробляють шириною 2...30 мм з різноманітних видів сировини, гладкою й фасонною. Використовують в різних видах верхніх швейних виробів. Еластичну тасьму виготовляють з бавовняної й змішаної пряжі, віскозних та ацетатних ниток у поєднанні з гумовими, поліуретановими прожилками шириною 2,5...25 мм., використовують у білизняних швейних виробках.

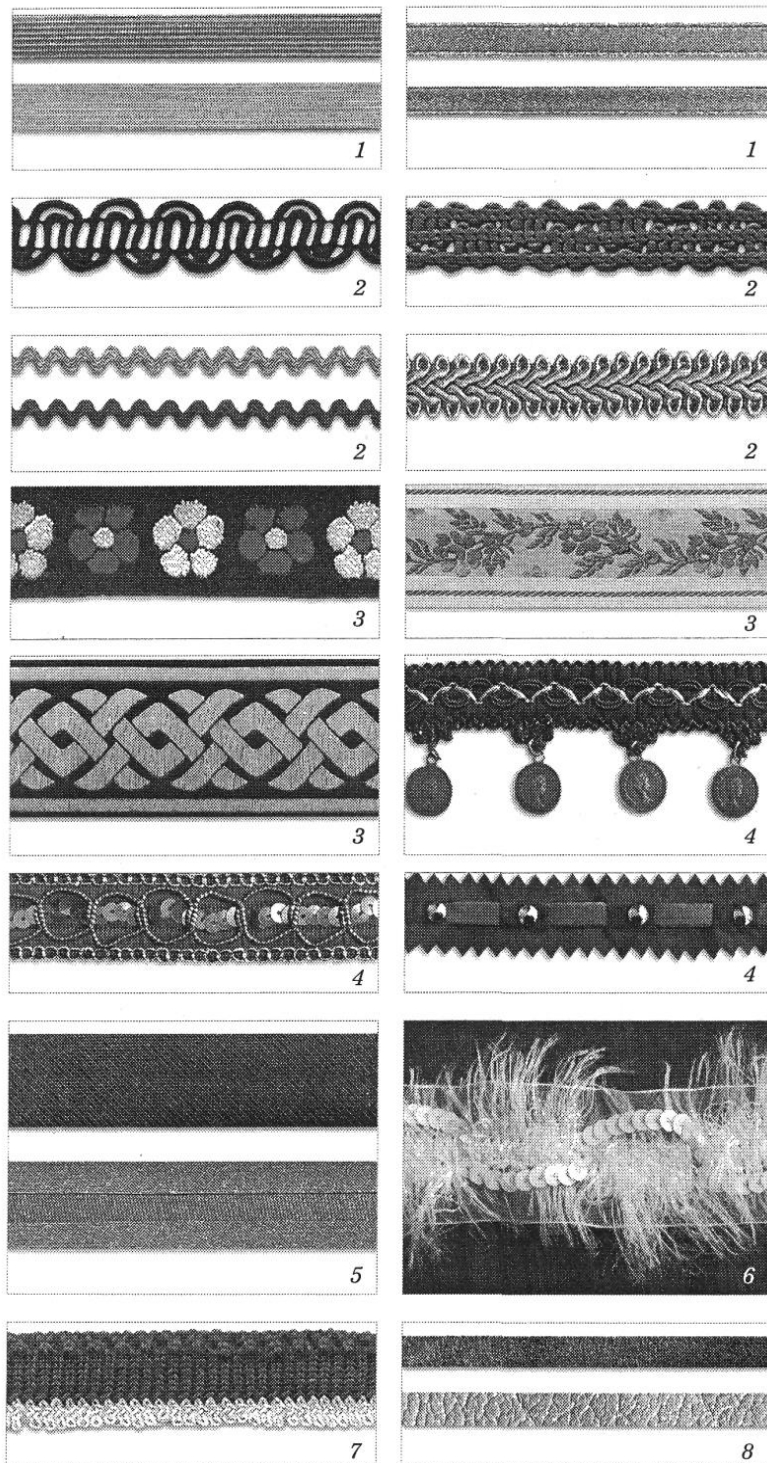

Рис. 33. Матеріали для оздоблення одягу

1) тасьма; 2) тасьма звита; 3) тасьма жакардова; 4) тасьма об'ємна;
5) бейка коса; 6) стрічка із бахромою та паетками; 7) тасьма; 8) шнур шкіряний

Шнури за способом виробництва бувають плетені, сукані й в'язані.

Плетені шнури виробляють у вигляді порожнистої трубки або трубки з

осердям із бавовни або гумових ниток, обплетених штучними, синтетичними нитками, бавовняною пряжею, металізованими нитками (рис. 34, 2). Сукані шнури отримують з двох, трьох або чотирьох пасом, звитих разом. В'язані шнури виробляють трикотажним переплетенням на шнуров'язальних машинах. Сутаж — це оздоблювальний шнур із заглибленням посередині для прокладання машинної строчки, шириною 2...6 мм. Використовують для оздоблення жіночих і дитячих суконь. Синелька — це шнур з ворсистю поверхнею, утвореною вплетенням віскозних волокон між двома скрученими бавовняними нитками. Синельку виробляють діаметром 2...4 мм., найрізноманітніших кольорів і застосовують для оздоблення швейних виробів. Бортові — це бавовняні шнури діаметром 2 мм., їх застосовують для прокладки в рельєфних петлях. Петельні — це напівшовкові шнури діаметром 4...4,5 мм з бавовняної пряжі й віскозного шовку, використовують для виготовлення пришивних гудзикових петель. Корсетні шнури мають плоску форму, шириною 6,5 мм., їх виготовляють із бавовняної пряжі або з бавовняної пряжі, обвитої капроновими нитками.

Мереживо — це сітчасті, прозорі, плетені, в'язані вироби, отримані машинним чи ручним способом. Машинне мереживо виготовляють на спеціальних машинах, його поділяють на мереживо, вироблене на мереживній машині; плетене; вишите, виготовлене на вишивальних автоматах. Випускають машинне мереживо у вигляді краю, прошивки, мотивів і мереживного полотна. Край — це мереживна стрічка, рівна з одного боку, який пришивають до основної тканини, і зигзагоподібна з протилежного боку. Прошивка — це мереживна стрічка з рівними краями, яку вшивають між двома частинами виробу. Мотиви — це мереживні вставки, які мають форму овалу, кола, квадрату. Вишите мереживо отримують на вишивальних автоматах вишивкою по бавовняному, капроновому тюлі, тонкому синтетичному трикотажному полотні.

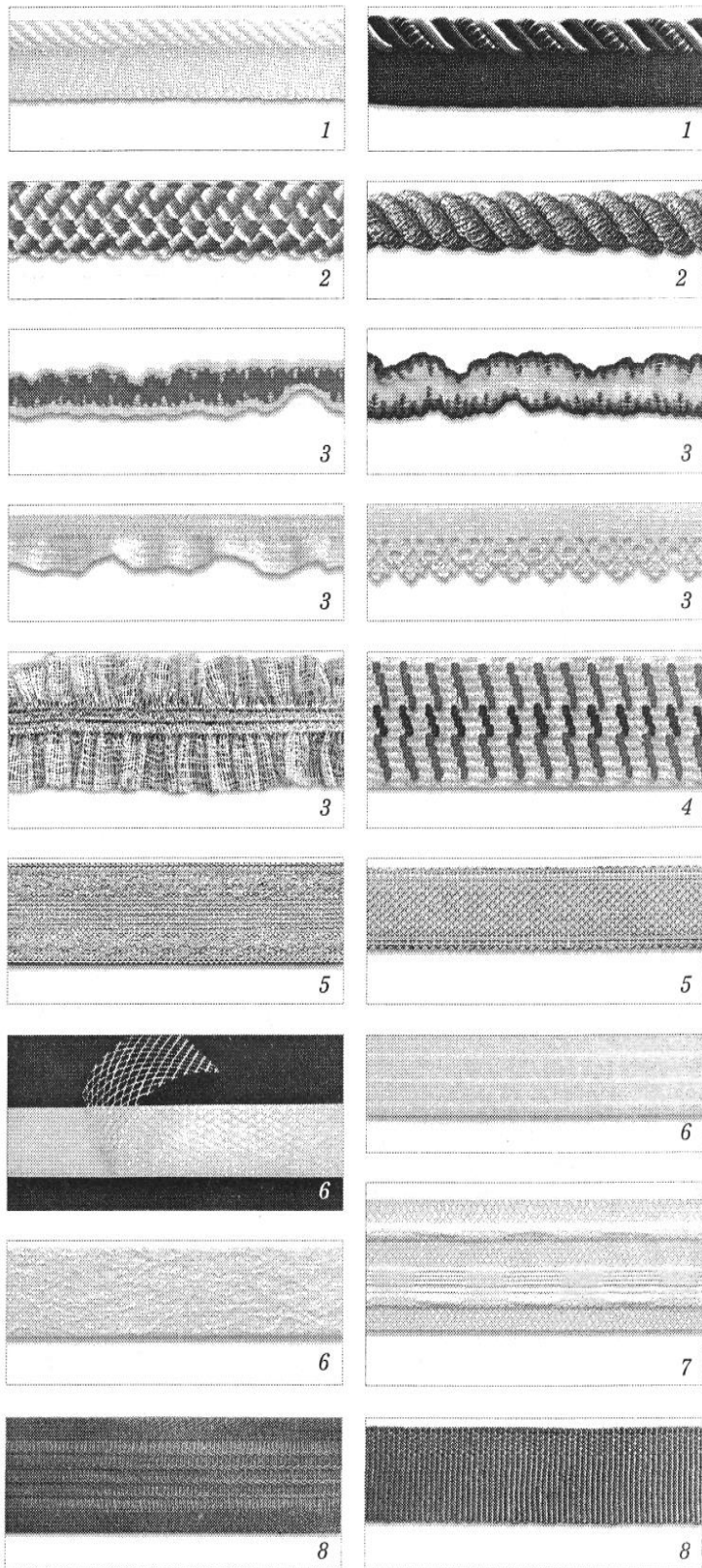

Рис. 34. Матеріали для оздоблення одягу

- 1) тасьма з кантом; 2) шнур декоративний; 3) еластична тасьма оздоблювальна; 4), 5) еластична тасьма; 6) клейова сітка; 7) тасьма шторна; 8) корсажна стрічка, стрічка для штанів.

Вишивають широке полотно, яке потім розрізають на смуги відповідної ширини. Вишите мереживо застосовують для оздоблення жіночої білизни. Мереживо ручної роботи виготовляють плетенням, в'язанням або філейним вишиванням також у вигляді краю, прошивки, мотивів. Плетене мереживо виробляють з вибіленої сурової бавовняної та лляної пряжі за допомогою спеціальних дерев'яних коклюшок. При цьому використовують також синтетичні металізовані нитки, утворюючи різноманітні геометричні та рослинні візерунки. Філейне мереживо отримують вишиванням голкою по натягнутій сітці. Його застосовують для виготовлення ошатної постільної білизни, оздоблення суконь, блуз. В'язане мереживо отримують в'язанням гачком з бавовняних, льняних, шовкових ниток. Гіпюр — це важке, масивне мереживне полотно, яке використовують для виготовлення оздоблювальних деталей, вставок (рис. 35, 2-6).

Шитво - це вишиті технікою "Рішельє" смужки бавовняних тканин (типу батисту, ситцю, міткалю) різної ширини, які використовуються для виготовлення оздоблювальних деталей одягу, для оздоблення білизни, для корсетних виробів. Ширина шитва 25-125 мм. (рис. 35, 1).

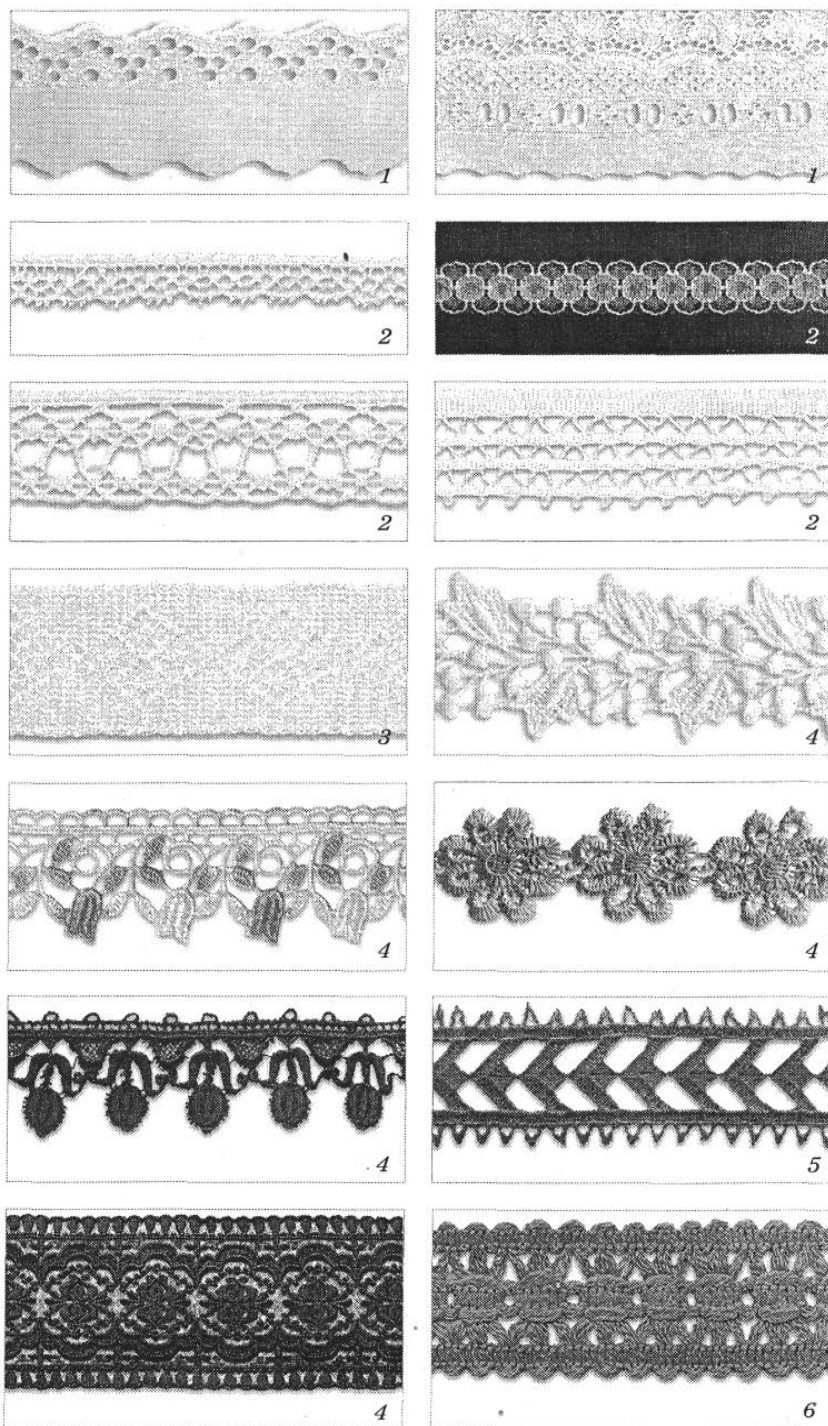

Рис. 35. Матеріали для оздоблення одягу

- 1) шитво; 2) мереживна стрічка; 3) в'язане мереживо;
- 4) вишите мереживо; 5) мереживо - тасьма; 6) плетене мереживо

Рис. 36. Матеріали для оздоблення одягу

- 1) шнур металізований; 2) тасьма із паєток; 3) бісер, стеклярус;
- 4) аплікації; 5) китиці декоративні; 6) пришивне оздоблення

Питання для самоконтролю

1. Які основні вимоги висувають до швейної фурнітури?
2. Основні характеристики текстильної застібки «Велкро».
3. Як класифікують ґудзики за способом кріплення до одягу?
4. Який вид ґудзиків виробляють із раковин моллюсків?
5. Опишіть будову одягової фурнітури – кнопка.
6. Види та призначення докладних стрічок.
7. Види шнурів, способи їх виробництва.
8. Область використання такого виду оздоблювального матеріалу як шитво.
9. Назвіть способи отримання мережива.
10. Який одяг оздоблюють аплікацією?
11. Які вимоги висувають до оздоблювальних матеріалів?